Turkish Studies

Volume 14 Issue 4, 2019, p. 2625-2646

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22957

ISSN: 1308-2140

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 10.06.2019

✓ Accepted/Kabul: 10.08.2019

✍ Report Dates/Rapor Tarihleri: Referee 1 (25.07.2019)-Referee 2 (26.07.2019)

This article was checked by intihal.net.

DEMOKRASİYİ HACKLEMEK: SİBER DEMOKRASİ ARAÇLARI

Celil ÖZTÜRK*

ÖZ

Bireylerin, karar alma süreçlerine ve yönetim mekanizmalarına katılımı ve temsilinde yeni bir katılım ve temsil aracı olarak sosyal ağlar ve siber demokrasi araçları ideal bir demokrasi modelinin geliştirilmesi adına bireyler için önemli fırsatlar sunmaktadır. İnternet teknolojilerinin bireylere temsil ve katılım yetenekleri açısından sunduğu fırsatlara odaklanan bu makalenin Sosyal Ağlar ve Katılım başlıklı ilk bölümünde Wall Street Gösterileri, Arap Baharı ve Gezi Parkı Gösterileri'nin başlamasında, yayılmasında ve gösteriler ile ilgili ulusal ve uluslararası kamuoyu oluşmasında mikroblog hizmeti Twitter'ın etkisi incelenmektedir. İkinci bölümde DemocracyOS, Loomio ve Change.org gibi, bireylerin yasal düzenlemeler ve yönetim uygulamalarına ilişkin istedikleri ya da istemedikleri konularda kamuoyu oluşturmak ve müzakerelerde bulunmak amacıyla bir araya geldikleri platformların yapısı ve çalışma sistemleri tanıtılmaktadır. Üçüncü bölümde e-demokrasi, e-yönetim, mobil yönetim, e-katılım, e-oylama ve e-siyaset gibi konseptlerin teorik olarak bilimsel, metodolojik yöntemlerle incelenmeye çalışıldığı ve tartışıldığı uluslararası konferanslara ilişkin veriler sunulmaktadır. Sonuç kısmında ise içerisinde yaşadığımız yüzyılda siyasi, sosyal ve ekonomik hayat açısından etkileri son derece derinden hissedilen ve karşılıklı olarak birbirini destekleyen küreselleşme süreci ve bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmeler bağlamında bireylerin yönetim süreçlerine katılım ve temsilinde internet tabanlı uygulamaların önemi vurgulanmıştır. Makalenin bahse konu bölümlerinde ele alınan konular bağlamında çok sayıda istatistiksel veri ve örnek olaydan(case studies) yararlanılmış ve birey-devlet ilişkisi açısından siber demokrasi araçları olarak ifade edilen internet tabanlı uygulamaların bireyler tarafından etkin bir şekilde kullanılmasının yakın gelecekte olası neticelerine ilişkin bir gelecek projeksiyonu ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

* Lisansüstü Eğitim Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, E-posta: cztrk1991@gmail.com

Anahtar Kelimeler: e-demokrasi, e-yönetim, e-oylama, e-katılım, DemocracyOS, Loomio, Change.org, Wall Street Gösterileri, Arap Baharı, Gezi Parkı Gösterileri

HACKING THE DEMOCRACY: CYBER DEMOCRACY TOOLS

ABSTRACT

As a new tool for the individuals participation and representation in decision-making process and governance mechanisms, social networks and cyber-democracy tools offers significant opportunities for individuals on behalf of the development of an ideal model of democracy. In the first section of this article which focuses on the opportunities offered by internet technology in terms of participation and representation skills of individuals, Twitter is evaluated for its effects as a micro blogging service on the start and dissipation of and creation of national and international public opinion about Wall Street protests, Arab Spring and Gezi protests. In the second section, the structure and working systems of the platforms such as DemocracyOS, Loomio and Change.org, which individuals gather and use to create public opinion about the matters they prefer relating to the legal regulations and governance practices, are introduced. In the third section, the data are presented with the international events in which the concepts such as e-democracy, e-governance, mobile governance, e-participation, e-voting and e-politics are tried to be handled and discussed theoretically with the scientific methods. In the conclusion section, the importance of internet-based applications in the participation and representation of individuals in the management processes in the context of the globalization process and the developments in information technologies which are mutually supportive for each other, are emphasized. Numerous statistical data and case studies have been utilized in the context of the topics discussed in the chapters of the article and a future projection has been put forward regarding the possible results of the effective use of internet-based applications as cyber-democracy tools by individuals in terms of individual-state relationship in the near future.

STRUCTURED ABSTRACT

The process of globalization, which emerged as an important phenomenon in political, social and economic terms in the last century, has accelerated as a result of important developments in information technologies in the current century. The globalization process and developments in information technologies has supported each other mutually. In the 21st century, there have been rapid developments in information technologies. With the widespread use of smartphones and computers, the rapid increase in internet penetration rate globally has had important political, social and economic consequences. As a result of the widespread use of internet technologies by individuals, individuals have begun to socialize on web-based social networks. With the spread of the use of internet technologies, national boundaries have lost their importance and the state's control over individuals has been significantly

weakened. This has gave individuals significant advantages against the state.

Through web-based social networks, individuals can create public opinion about various problems and management practices that they think are wrong and make their voices heard all over the world. At the same time, various platforms that have emerged in recent years have been developing web-based applications that enable individuals to participate effectively in public and sectoral decision-making processes, democratize decision-making processes and raise the voice of individuals' problems. The main topic of this article is to provide a projection on the opportunities that web-based applications, which are referred to as cyber-democracy tools, to individuals in order to actively participate in the management and decision-making processes and the ways in which democracy practices will be shaped in the near future.

There are two pillars on which the article rests. Firstly, data on widely used social media sites such as Twitter and Facebook by individuals to express problems arising from management practices and to create public opinion as a means of pressure are presented. The contribution of these social media tools to democratic decision-making processes is explained. The second pillar of the article is web-based applications developed by different platforms to enable individuals to form public opinion on various issues and to ensure the effective participation of public and sectoral institutions and organizations in decision-making mechanisms.

The role of Facebook and Twitter applications in the efforts of individuals to express their reactions to management practices and mobilize the masses was discussed with statistical data in the context of Arab Spring, Wall Street Protests and Gezi Park Protests. All three demonstrations, where Twitter and Facebook applications are actively used, highlight the role of the Internet in making individuals' voices heard globally, and the massification of local and individual events. In the second chapter titled Tools of Cyber Democracy, web-based applications DemocracyOS, Loomio and Change.org are introduced.

The DemocracyOS project was developed by a group of developers and activists in Buenos Aires, Argentina. The DemocracyOS project was developed for the highest level of representation of individuals' ideas in the public and sectoral decision-making processes and for making decisions in the most democratic way. A party called El Partido de la Red was established to enter the parliament by the DemocracyOS activists in order to use the DemocracyOS project in the legislative processes. Developed in New Zealand, which includes academics, activists and software developers, the Loomio project is a project developed to ensure the active participation of group members in the decision-making process on any issue. Change.org, on the other hand, is a project developed for individuals to make their voices heard about various problems rather than democratizing decision-making processes.

Concepts such as e-democracy, e-governance, e-participation, e-voting, e-government, mobile government, e-campaigning, e-politics, social computing are used to conceptualize the relationship between democratic participation processes and internet technologies. However, the level of conceptualization of the studies and concepts in this field is

quite weak. With the role played by social media tools in mass protests in recent years and the fact that individuals have succeeded to put pressure on governments through social media, interest in this field has increased significantly. The number of academic articles and conferences published on the field has increased in recent years. However, studies on this field, which is a fairly new field of study, are already quite inadequate.

In this article, the concept of cyber democracy is discussed from a holistic point of view. The contribution of social media tools such as Twitter and Facebook and specially designed cyber democracy tools neglected in the field studies to the contribution of democratic participation processes were handled together. While explaining the concepts related to cyber democracy, case studies were used and the working principles of the applications referred to as cyber democracy tools were tried to be explained in detail. In the Arab Spring, Wall Street Protests and Gezi Park Protests, statistical data were used to explain the mobilization of the masses via Twitter and Facebook.

The use of Internet technologies in different parts of the world and the increase in internet penetration rates on a global scale have occurred in the recent history. Globally used social media applications such as Twitter and Facebook were introduced in the 2000s. It was discovered by individuals during the Arab Spring, Wall Street Protests and Gezi Park Protests, where these practices could turn into a pressure tool. Today, people are actively using social media to mobilize the masses. At the same time, various platforms are developing web-based applications to democratize decision-making processes and empower individuals against the state. In the light of all these data, internet technologies are important reflections of the power given to individuals against the state. These web-based applications also provide important opportunities for the democratization of management processes.

Keywords: e- democracy, e-governance, e-voting, e-participation DemocracyOS, Loomio, Change.org, Wall Street Protests, Arab Spring, Gezi Park Protests

Giriş

Bizler 21. yüzyıl vatandaşları olarak elimizden gelenin en iyisini, 19. yüzyılda tasarlanmış olan ve 15. yüzyıl bilgi teknolojilerine dayanan kurumlarla etkileşimde bulunabilmek için yapıyoruz. Şimdi bu soruyu sorma zamanı: İnternet çağında demokrasi nedir?

Pia Mancini¹

Demos'un yani halkın yönetimi anlamına gelen demokrasi kavramı Antik Yunan'dan miras kalmıştır. Ancak bu tanım içerisinde 'demos' yani halk, Atina sitelerinde yaşayan ve oy verme hakkına sahip yetişkin erkekler için kullanıldığında demokrasi tanımı içerisinde geçerlik kazanmaktadır. (Koçak, 2006:115) Antik Çağ'da Atina sitelerinde halkın bir meydana toplandığı ve tartışılmakta olan bir konuya ilişkin kararlarını bir temsilciye ihtiyaç duymaksızın doğrudan ifade edebildiği ilk demokrasi uygulamaları 'doğrudan demokrasi' uygulamaları olarak adlandırılmaktadır. Nüfusun zaman içerisinde

¹ Executive Director and Co-Founder of DemocracyOS, The DemocracyOS at TED Global 2014

artması ve merkezi büyük devletlerin ortaya çıkması neticesinde uygulama alanı kalmayan doğrudan demokrasinin yerini, seçimler yoluyla temsilcilerin seçildiği ve halka ait olan egemenliğin halk tarafından seçilen temsilciler aracılığıyla kullanıldığı temsili demokrasiler almıştır.(Percy, 2016)

Temsili demokrasiler, siyasi çoğunluğun siyasi, etnik ya da dini azınlıklar üzerinde tahakküm kurduğu, yönetim ve karar alma süreçlerine bireylerin katılımı ve temsiline yeterli düzeyde sağlanmadığı, bu sebeplerden ötürü anti-demokratik uygulamaların sıkça rastlandığı rejimler olarak yoğun eleştirilere maruz kalmaktadır. Bu eleştiriler neticesinde ideal bir demokrasi modeli geliştirmek amacıyla liberal demokrasi ve müzakereci demokrasi modelleri geliştirilmiştir. Kamu yönetiminde ise etkinliğin ve verimliliğin sağlanması ve artan yönetim taleplerinin karşılanabilmesi amacıyla hiyerarşik bürokratik yapının dışında hükümet dışı aktörlerin de yönetim süreçlerine dâhil edildiği, katılım bazlı ulusal ve uluslararası demokratik yönetim modelleri geliştirilmeye çalışılmaktadır.(John, 2009:4)

İdeal bir demokratik yönetim modeli geliştirmek amacıyla bireyleri ve sivil toplum kuruluşlarını karar alma mekanizmalarına ve yönetim süreçlerine etkin bir şekilde dahil etmeyi amaçlayan ve Batılı devletler tarafından son yıllarda uygulanmaya çalışılan müzakereci demokrasi yaklaşımı(Tunç, 2008:1113-1114) ve benzeri modellerin uygulanmasında internet teknolojileri önemli fırsatlar sunmaktadır. Bireyler herhangi bir yasal düzenleme hakkında ya da yönetim uygulamalarına ilişkin bir konuda ağ tabanlı yazılımlar aracılığıyla kolayca oy verme işlemi gerçekleştirebilmekte, sosyal ağlar aracılığıyla görüşlerini diğer bireyler ile paylaşarak kamuoyu oluşturabilmektedir. Bu araçların etkin kullanıldığı demokrasi modeli 'siber demokrasi' olarak kavramsallaştırılmaktadır. (Mahrer, Krimmer, 2005:27-42)

Siber demokrasi ve dijital vatandaşlık konseptlerinin gelişmesinde teknolojiyi ve internet trendlerini yakından takip eden, özgürlüğüne düşkün ve aidiyet duygusu zayıf Y kuşağı olarak adlandırılan kuşağın etkisi büyüktür. 1981 – 1999 yılları arasında doğmuş bu kuşağın yaşları 16 ile 35 arasında değişmekte ve bu kuşak günümüzün dinamik nüfusunu oluşturmaktadır.(Reilly, 2012:2) Y kuşağı Wall Street Gösterileri, Arap Baharı ve Gezi Parkı gösterileri gibi kitlesel hareketlerin başlamasında ve yayılmasında etkili olan, tepkilerini ve taleplerini dile getirmek için Facebook ve Twitter gibi sosyal ağları aktif kullanan kuşaktır.(Patton, 2013:31)

Y kuşağı, peer-to-peer(P2P)² sosyal ağlar üzerinde sosyalleşmekte, bu ağlar aracılığıyla fikirlerini ifade etmekte, siyasi, coğrafi ve sosyal sınırları buharlaştıran internetin sunduğu imkânlardan yararlanarak sorunlarına çözüm aramaktadırlar. Son zamanlarda sıkça tartışılan e-demokrasi(e-democracy), e-katılım(e-participation), e-oylama(e-voting), açık yönetim(open government), e-hükümet(e-government), e-yönetim(e-governance) gibi konseptler ve bireylerin karar alma ve yönetim süreçlerinde temsiline ve bu süreçlere katılımını artırmak amacıyla bireylere istedikleri değişimi gerçekleştirmek için güç vermeyi amaçlayan DemocracyOS ve Loomio gibi platformlar bu arayışın birer ürünüdürler.

21. yüzyılda deneyimlediğimiz birçok yerel ve küresel kitlesel hareket, internetin ve sosyal ağların, kitlelerin mobilize olmasında ve örgütlenmesinde ne kadar etkili bir araç olduğunu görmemizi sağladı. Sayıları ve etki alanı her geçen gün artan siber demokrasi araçları sosyal ağlar aracılığıyla bireylerin taleplerini etkili bir şekilde yöneticilere iletebileceği, bir soruna dikkat çekmek amacıyla kamuoyu oluşturabileceği ve yasal düzenlemeleri ve yönetim uygulamalarını oylayabileceği yeni bir siyasal sistem ve yönetim modeli vaat etmektedir.

Sosyal Ağlar ve Katılım

E-Demokrasi, mobil demokrasi, e-yönetim, açık yönetim ve açık veri gibi konseptlerin gündeme gelmesinde ve tartışılmasında sosyal ağların önemli bir payı vardır. İnsanlar sosyal ağlar üzerinde gerçek kimlikleriyle ya da kendilerini daha rahat ifade edebilmek amacıyla takma isimler(nickname) kullanarak

² Veri paylaşmak amacıyla kullanılan, aracının olmadığı, kişiden kişiye, merkezi olmayan(dağıtık yapıda) ağ protokolüdür.

güncel konular başta olmak üzere kendilerini ve toplumu ilgilendiren yasal düzenlemeler, yerel ya da merkezi politikalar hakkında sosyal, ekonomik, coğrafi sınırlar olmaksızın görüşlerini paylaşmakta ve kendileri gibi veya farklı düşünen insanlarla etkileşimde bulunmaktadır. Sosyal ağların bireye anonim bir şekilde görüşlerini ifade edebilme fırsatı sunması bireyi görüşleri itibari ile yaşayabileceği toplumsal ve hukuki sorumluluk duygusundan uzaklaştırmaktadır. Bu durum sosyal ağları, kitlesel hareketler açısından oldukça çekici platformlar haline getirmektedir.

Sosyal medya, internet teknolojilerinde yaşanan gelişmeler neticesinde siyasi katılımın yeni ve etkili bir formu olarak karşımıza çıkmaktadır. Son birkaç yıldır devrim ve protestoların ortaya çıkması, desteklenmesi ve organize edilmesinde sosyal medyanın rolü sıcak bir tartışma konusudur. (Social Media and Political Participation, 2015) Devrim ve protestoların yanı sıra toplumu ilgilendiren önemli konular ilk olarak sosyal ağlarda gündeme gelmekte, tartışılmakta ya da gündemde olmaya bir konu sosyal medya kullanıcıları tarafından gündeme getirilerek kamuoyu oluşturabilmektedirler. Yeni medya olarak adlandırılan sosyal medya, geleneksel medyaya nazaran en güncel verilerin kullanıcılar tarafından paylaşıldığı tarafsız bir haber kaynağı olarak önemli bir politik katılım aracıdır.

Küresel ölçekte hizmet veren dijital pazarlama ajansı We Are Social tarafından hazırlanan, 30 ülkenin incelendiği 2015 yılı internet ve sosyal medya kullanımı raporunda yer alan istatistiklere göre dünya genelinde internet kullanıcı sayısı yaklaşık 3 milyardır. Dünya nüfusunun %42'sine denk gelen bu rakamın %70'i aktif sosyal medya kullanıcısıdır. 77 milyon nüfusa sahip Türkiye'nin 37.7 milyonu aktif internet kullanıcısı iken Facebook ve Twitter başta olmak üzere sosyal ağların etkin bir şekilde kullanıldığı Türkiye'de 40 milyon sosyal medya hesabı bulunmaktadır.(We Are Social, 2015)

Sayıları her geçen gün artmakla birlikte Facebook, WhatsApp, Instagram, Twitter, Skype, LinkedIn, Tumblr, Viber, QZone, Baidu Tieba ve QQ kullanıcı sayısı fazla olan başlıca sosyal ağlardır. Bu ağlardan Facebook ve Twitter bir sorun hakkında kamuoyu oluşturmak amacıyla bireylerin fikirlerini paylaştığı ve diğer insanlarla müzakere ettiği, temsil ve katılım açısından en önemli iki sosyal medya platformudur. Günümüzde insanlar tepkilerini bu araçlar üzerinden dile getirmekte, anlık olaylar ile ilgili metin, görüntü ve video içeriklerini Twitter ve Facebook aracılığıyla geniş kitlelere duyurmakta ve kitleler bir gündem etrafında kartopu gibi hızlı bir şekilde büyümektedir.(Starbird, Palen, 2015:8)

Twitter, Facebook ve Katılım

Twitter ve Facebook başta olmak üzere sosyal medya bireylerin etkileşime geçtiği, günlük yaşamlarına ve siyasi görüşlerini dair paylaşımlarda bulunduğu, güncel siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeler hakkında yorumlar yaptığı, diğer kullanıcılar ile tartıştığı bu şekilde belirli bir konu hakkında kamuoyu oluşmasına katkı sağladığı önemli bir platform haline gelmiştir. Bu yönüyle sosyal medya ve genel anlamda internet 21. yüzyıl kamu yönetimi anlayışı trendlerinden olan yönetim anlayışının hayata geçirilmesinde etkili bir araçtır

2009 yılından bu yana insanlar yerel ya da bölgesel önemli gelişmeleri, acil durumları Twitter ve Facebook başta olmak üzere mikroblog hizmetleri üzerinden diğer insanlarla paylaşmaktadır.(Starbird, Palen, 2015a) Twitter ve Facebook herhangi bir konuya ilişkin kamuoyu oluşturma ve yönetim süreçlerine ve karar alma mekanizmalarına katılım açısından en etkili iki mikroblog hizmetidir.

2004 yılında kurulan ve dünyanın en büyük sosyal paylaşım ağı olan Facebook'un aktif kullanıcı sayısı 2008'in üçüncü çeyreğinde yaklaşık 100 milyon iken 2015'in üçüncü çeyreğinde 1.55 milyara ulaşmıştır.(Statista, 2015) 2006 yılında kurulan ve 2010 yılının son çeyreğinde aylık 54 milyon aktif kullanıcı sayısı olan Twitter 2015 yılının üçüncü çeyreğinde 307 milyon kullanıcı sayısına ulaşmıştır. Aktif kullanıcılar son 30 gün içerisinde Twitter ve Facebook hesabına giriş yapan kullanıcılarıdır.

Twitter ve Facebook, 2008 yılında yaşanan küresel ekonomik kriz neticesinde başlayan 'biz %99'uz', 'yeni, özgür ve adil bir dünya istiyoruz', 'kapitalizme ve sömürgeciliğe hayır'(Cieplak,

Baldeg, 2011) sloganlarıyla, işsizlik, gelir adaletsizliği ve kapitalizmin eleştirildiği Wall Street Gösterileri ile topluluklar tarafından seslerini duyurma ve kamuoyu oluşturma adına önemli araçlar olarak keşfedilmiştir. Arap Baharı, 2011 İran Protestoları ve 2013 yılında ülkemizde meydana gelen Gezi Parkı Protestoları'nda göstericiler kamuoyu oluşturma adına Twitter ve Facebook sosyal ağlarını etkin bir şekilde kullanmıştır.

Örnek Olaylar(Case Studies)

Arap Baharı

17 Aralık 2010 tarihinde, Tunus'un Sidi Buzid kentinde manavlık yapan ve sattığı mallara el konulup, kötü muameleye maruz kalan Muhammed Bu-azizi'nin 'yoksulluğa son, işsizliğe son' diye bağırarak kendini yakması neticesinde, işsizlik, yüksek enflasyon, yolsuzluk gibi ekonomik sorunlar ve anti-demokratik uygulamaların da biriktirdiği öfke ile Tunus halkı sokaklara dökülmüş ve Arap Baharı olarak adlandırılan olayların ilk kıvılcımı tutuşturulmuştur.(Özhan, 2011:55)

Tunus'ta başlayan protestolar 23 yıllık Zeynel Abidin Bin Ali rejiminin devrilmesi ile neticelenirken protestolar, anti-demokratik uygulamalardan ve ekonomik koşullardan rahatsız duyan bölge halklarını mobilize etmiş ve olaylar Mısır, Libya, Yemen, Suriye ve Bahreyn gibi diğer Arap ülkelerine sıçramıştır. Yer yer silahlı çatışmaların da görüldüğü gösteriler ve halk ayaklanmaları kısa zamanda Facebook, Twitter ve Youtube gibi sosyal ağlar aracılığıyla tüm Arap dünyasını etkisi altına almış ve bu coğrafyadan dünyanın farklı bölgelerine yayılmıştır.

Arap Baharı sırasında akıllı telefonlar ve sosyal ağlar, gösterilerin Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Yakın Doğu gibi geniş bir coğrafyaya yayılmasında, kitlelerin mobilize edilmesinde ve örgütlenmesinde oldukça etkili olmuştur.(Anderson, 2011) Sosyal ağların etkili bir politik katılım aracı ve müzakere platformu fonksiyonu Arap Baharı ile görünürlük kazanmıştır.(Kille, 2012) Sosyal medya; tarafsız, güvenilir ve hızlı bir haber kaynağı olduğundan geleneksel medyaya nazaran daha etkili bir kamuoyu oluşturma aracı olarak Arap Baharı sırasında icra ettiği fonksiyon itibarıyla etki alanını genişletmiştir. Mısır ve Tunus'ta düzenlenen gösteriler sırasında Mart 2011 tarihinde yapılan bir anket çalışmasında ankete katılan 200'den fazla kişinin büyük çoğunluğu(Mısır'da%88, Tunus'ta %94) olayları sosyal medyadan takip ettiklerini ifade etmişlerdir.(Karatzogianni, 2013:166)

Arap Baharı sürecinde gösterilerden etkilenen Arap ülkelerinde Facebook kullanımı

%30 artmış ve sosyal medya kullanıcı sayısı 27 milyonu geçmiştir. Bahreyn'de 2011'in ilk üç ayında Facebook kullanıcı sayısı %15 artarken Mısır'da %29, Tunus'ta %17 büyüme kaydedilmiştir.(Huang, 2011) 1 hafta gibi kısa bir süre içerisinde 90 bin Mısırlı Facebook kullanıcısı 25 Ocak 2011 tarihinde 'Öfke Günü'(Day of Rage) olarak bilinen gösteriler için destek sözü vermiştir.(Knell, 2012)

Arap Baharı sırasında sosyal ağların en fazla kullanıldığı dönem Tahrir Meydanı Direnişi'nin sürdüğü 25 Ocak - 11 Şubat 2011 tarihleridir.(Choudhary, Hendrix, Lee, Palsetia, Liao, 2012:75) 1 Ocak – 30 Mart tarihleri arasında #Egypt etiketi ile 1.4 milyon, #jan25 etiketi ile 1.2 milyon ve #libya etiketi ile 990 bin Twitter paylaşımında bulunulmuştur. Bu tarihler arasında günde ortalama 24 bin tweetin 131.204 kullanıcı tarafından paylaşıldığı tahmin edilmektedir.(Storck, 2011:12-14)

Arap Baharı sürecinde halk ayaklanmaları ve devrimlerde sosyal medyanın etkisine dikkat çekmek amacıyla 'internet devrimi', 'Twitter devrimi'(Kassim, 2012) gibi sosyal medyanın halk ayaklanmalarında ve devrimlerde rolünü abartan ifadeler kullanılsa da bu ifadeler bir gerçeğe dikkat çekmektedir. Bireyler, yöneticilerine yönelik taleplerini ve hoşnutsuzluklarını ifade etmek, bu amaçla kitleleri harekete geçirmek ve ulusal ve uluslararası kamuoyu oluşturmak için sosyal medyanın etkili bir araç olduğunu Arap Baharı sürecinde fark etmişlerdir. Gösteriler neticesinde Libya, Yemen ve Mısır gibi birçok ülkede yönetim devrimle ya da seçimle el değiştirmiş ve halkın talepleri doğrultusunda reformlar yapılmıştır.

Wall Street Gösterileri

2008 yılının Eylül ayında etkileri hissedilen, ABD’de taşınmaz mal piyasasının ani ve hızlı değer kaybı neticesinde bankalar tarafından kredilendirilen mortgage piyasasının çökmesine sebep olan, kısa sürede Avrupa piyasalarını da etkisi altına alan ve 1929 Dünya Ekonomik Bunalımına benzetilen 2008 Küresel Ekonomik Krizi, 2012 yılına kadar piyasaları etkisi altına almıştır. Kriz, ekonomistler tarafından küresel anlamda yaşanan en büyük ekonomik kriz olarak değerlendirilmektedir.(United Nations, 2011:5-6)

2008 Küresel Ekonomik Krizi’nin piyasaları uzun bir süre etkisi altına alması neticesinde ABD’de hükümete ve finans kuruluşlarına karşı 17 Haziran 2011 tarihinde New York’ta bulunan finans merkezi Wall Street’de protestolar başlamıştır. Protestoların sebebi kapitalizm, gelir dağılımı adaletsizliği, işsizlik gibi ekonomik sorunlardır. ABD’de başlayan gösteriler kısa sürede Avrupa’ya yayılmış daha sonra dalgalar halinde tüm dünyaya yayılarak küresel bir nitelik kazanmıştır.(Adam, 2011)

Wall Street Gösterileri ya da İşgal Hareketi(Occupy Movement) olarak adlandırılan küresel protesto hareketine katılan yaşları 20 ile 40 arasında değişen eylemcilerin birçoğu iyi üniversitelerden mezun olmuş aktivistler ve bireylerdir. Yaş ortalaması 33 olan(Eversley, 2011) ve aktif sosyal medya kullanıcısı olan bu bireyler sosyal ağlar aracılığıyla eylemin ABD’de ve dünyanın diğer bölgelerine hızlı bir şekilde yayılmasını sağlamışlardır. Facebook gösterilerin ABD ve dünya geneline yayılmasında önemli bir sosyal medya platformu olmakla birlikte Twitter’ın kamuoyu oluşturma ve kitleleri mobilize etme gücü Wall Street Gösterileri’nde bir kez daha tecrübe edilmiştir.

Wall Street Eylemlerinde göstericiler ‘Occupy Wall Street’ eylemleri için resmi facebook sayfası açmışlar³ ve her eyalet için ayrı ayrı sayfalar oluşturmuşlardır. Facebook’tan alınan verilere göre oluşturulan sayfalar ve Facebook grupları yaklaşık 170.000 Facebook kullanıcısını bir araya getirmiştir.(G. L., 2011) Occupy Wall Street direnişi ile ilişkili 400’den fazla Facebook sayfası oluşturulmuş ve bu sayfalar aracılığıyla eylemciler gösterileri ABD geneline yaymayı amaçlamışlardır. Occupy Wall Street ile ilgili Facebook paylaşımları 1.4 milyondan fazla beğeni almıştır. 22 Ekim 2011 tarihine kadar bu sayfalarda 1.170.626 blog yazısı paylaşılmıştır.(Caren, Gaby, 2011)

Wall Street Gösterilerinin yayılmasında ve eylemcilerin bir araya gelmesinde Twitter’ın etkisi büyüktür. Eylemcilerin twitter paylaşımlarında kullandığı etiketler günlerce Twitter gündemini meşgul etmiştir. Eylemciler tarafından sık kullanılan #OccupyWallStreet etiketi ilk olarak, Wall Street Gösterilerinin başlamasında etkili olan Kanadalı aktivist grup Adbusters’in 13 Temmuz 2011 tarihinde üyelerine gönderdiği bir e-mailde kullanılmıştır. E- mailin gönderildiği tarihten itibaren 10 gün içerisinde #OccupyWallStreet etiketi kullanılmaya başlanmıştır. #OccupyWallStreet etiketinin en yoğun kullanıldığı tarih ise gösterilerin başladığı 17 Eylül 2011 tarihidir.(Caren, Gaby, 2011a) Bu e-mailin atıldığı tarihten üç ay gibi kısa bir süre sonra Wall Street Gösterileri küresel bir harekete dönüşmüştür.(Schneider, 2011)

Wall Street gösterileri boyunca Twitter paylaşımlarında #OccupyWallStreet dışında yoğun olarak kullanılan etiketler #OWS, #Occupy, #OccupyWallSt, #takewallstreet #OccupyWallStNYC ve #NYPD etiketleridir.(Macale, 2011) Bu etiketler altında tartışmalar yapılmış, eylemciler görüşlerini dile getirmiş ve organize olmuşlardır.

Wall Street Gösterileri’nde sık kullanılan ‘We are the %99’ sloganı ile çoğunluğunu işsizler ve düşük gelirli vatandaşların oluşturduğu eylemciler, ABD nüfusunun %1’lik bölümünün adaletsiz bir şekilde nüfusun %99’unun toplamından daha zengin olduğunu vurgulamaktaydı. Sosyal ve ekonomik eşitsizliklere dikkat çeken ve küresel bir nitelik kazanan gösterilere hacktivist grup Anonymous’un da

³‘Occupy Wall Street’ Resmi Facebook Sayfası, <https://www.facebook.com/OccupyWallSt>

destek vermesiyle Facebook ve Twitter üzerinden mobilize olan kitleler kısa sürede küresel kamuoyu oluşturmayı başarmış ve taleplerini yöneticilerine etkili bir şekilde iletmışlerdir.

Gezi Parkı Gösterileri

İstanbul'un Beyoğlu ilçesi sınırları içerisinde bulunan, tapusu İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne ait, umumi hizmette kullanılmak için tahsis edilmiş Taksim Gezi Parkı'na Topçu Kışlası İnşası ve Taksim Yayalaştırma Projesi'ni engellemek amacıyla başlatılan gösterilerdir. 27 Mayıs 2013 tarihinde Taksim Gezi Parkı'na iş makineleri girmiş ve park içerisinde bulunan ağaçların bir kısmını yerinden sökmüştür. 27 Mayıs gecesi ve sonrasında sosyal medya aracılığıyla bu haber hızlı bir şekilde yayılmış, 28 Mayıs'ta eylemciler Gezi Parkı'na çadırları ile kamp kurmuş ve iş makinelerinin çalışmasını engellemeye çalışmıştır.

Taksim Gezi Parkı'na Topçu Kışlası İnşası ve Taksim Yayalaştırma Projesi'ne karşı başlayan gösteriler hükümet karşıtı gösterilere dönüşmüş, İstanbul'un yanı sıra Ankara ve İzmir'de düzenlenen gösteriler kısa sürede Türkiye geneline yayılmıştır. Gösterilerin duyulmasında %70 oranında televizyon yayınları etkili olmuştur. (Konda, 2014) Ancak gösterilerin başlamasına sebep olan yaklaşık 20 kişilik küçük bir grup, 27 Mayıs gecesi yapılan Twitter paylaşımları neticesinde parkta bir araya gelmiştir. Bu tarihten itibaren anlık gelişmeler sosyal medya üzerinden metin, görüntü ve video formatında eylemciler tarafından paylaşılmış, eylemciler Twitter ve Facebook paylaşımları ile buluşma yer ve saatlerini duyurarak Türkiye çapında organize olmuşlardır. Gezi Parkı Gösterileri ile ilgili Twitter paylaşımlarında kullanılan etiketler(hashtag) Twitter Türkiye ve dünya gündeminde günlerce zirvede kalmıştır.

Gezi Parkı Gösterileri'nin başladığı 27 Mayıs tarihinden itibaren Türkçe #direngeziparki ve #direnAnkara, gösterileri daha geniş kitlelere duyurmak ve uluslararası kamuoyu oluşturmak için İngilizce #occupygezi etiketleri ile Twitter paylaşımlarında bulunulmuştur. #occupygezi etiketi uluslararası hacktivist grup Anonymous tarafından desteklenmiştir. Bu üç etiket 23.9 milyon ile gösteriler sırasında kullanılan etiketlerin %57.96'sını oluşturmaktadır. (Banko, Babaoğlu, 2013:20-21) New York Üniversitesi Sosyal Medya ve Siyasi Katılım(SMaPP) laboratuvarı Gezi Parkı Gösterileri sırasında Twitter verilerine ilişkin yaptığı çalışmada 31 Mayıs günü 24 saatte 2 milyondan fazla tweet atıldığını tespit etmiştir. (Bozkurt, 2013:51-53)

27 Mayıs – 3 Haziran 2013 tarihleri arasında #direngeziparki, #occupygezi ve #direnAnkara etiketleriyle 2.180.178 Tweet atılmıştır. Twitter mesajlarının 783.073'ü göstericiler ile kolluk kuvvetleri arasında anlaşmazlıkların yaşandığı ve sert müdahalelerin olduğu 2 Haziran tarihinde paylaşılmıştır. Twitter paylaşımlarının 538.919'u fotoğraf, 15.760'ı video içeriği ile paylaşılmıştır. Twitter paylaşımlarının 304.534'ü İngilizce, 31.597'si Almanca, 11.762'si Fransızca, 11.366'sı İspanyolca ve 735'i Rusça dillerindedir. (Babaoğlu, 2013) Bu veriler #direngeziparki, #occupygezi ve #direnAnkara etiketlerinin her birinin ayrı ayrı kullanımının toplamını yansıtmaktadır. Aynı tweet paylaşımında bu etiketlerin ikisinin veya üçünün bir arada kullanıldığı unutulmamalıdır. Ulusal bir konu hakkında farklı dillerde kısa bir zaman diliminde çok sayıda sosyal medya paylaşımının yapılması Twitter'in kamuoyu oluşturma adına oldukça etkili bir araç olduğunu göstermektedir.

Gezi Parkı Gösterileri sırasında yapılan Twitter paylaşımlarında yukarıda istatistikleri verilen etiketler dışında çok sayıda etiket kullanılmıştır. #occupygeziparki, #direngeziparki, #direnizmir, #direngezi, #direntaksim, #heryertaksim, #durankadın, #wearegezi, #heryertaksimheryerdirenis etiketleri paylaşımlarda sık kullanılan etiketlerdir. New York Üniversitesi'nin yaptığı çalışmaya göre gösterilere ilişkin tweet paylaşımlarının %80 gibi büyük çoğunluğu, yukarıda verilen istatistiklerden ve kullanılan etiketlerden de anlaşılacağı üzere, Türkçe ve Türkiye'den yapılmıştır. Colorado Üniversitesi'nin yaptığı bir çalışmada Arap Baharı sırasında Hüsnü Mübarek'in devrilmesi ile neticelenen gösterilerde tweetlerin %35 gibi küçük bir kısmının Mısır sınırları içerisinde atıldığı ifade edilmektedir. (Kömürçüler, 2013)

Twitter, Gezi Parkı Gösterileri'nin başlamasında ve yayılmasında etkili bir araç olarak

göstericiler ve gösterileri destekleyenler ve karşı çıkanlar tarafından 27 Mayıs tarihinden itibaren yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Gösteriler hakkında politikacılar, iş adamları ve ünlü isimlerden destek ve kınama içeren Twitter paylaşımlarında bulunulmuştur. Gösterileri yasa dışı ve zararlı bulanlar ile destek verenler Twitter üzerinden argümanlarını sunmuşlar ve kamuoyu oluşturmaya çalışmışlardır. Coğrafi, siyasi, sosyal ve ekonomik sınırlar olmaksızın tartışmalara katılmak isteyen herkesin görüşlerini paylaştığı bir platform olarak Twitter, Türkiye demokrasi kültürünün önemli bir parçası olarak yerini almıştır.

Siber Demokrasi Araçları: DemocracyOS, Loomio ve Change.org

DemocracyOS: Change the Tool

DemocracyOS hareketi, siber uzay(cyberspace)⁴ ve demokrasi ilişkisi ve siber demokrasi araçları çalışmamızın odak noktasını oluşturmaktadır. Hareket bir grup aktivist tarafından 2012 yılı Nisan ayında Arjantin'in başkenti Buenos Aires'de başlatılmıştır. Platformun icra direktörü siyaset bilimci Pia Mancini, başkanı Santiago Siri'dir. DemocracyOS uygulama yazılımı açık kaynaktır ve Github üzerinde erişilebilir durumdadır.⁵ 'Araçını değiştir' ve 'demokrasinin geleceğini hacklemek için toplumumuza katıl' sloganlarını kullanan DemocracyOS teknolojisi Democracia en Red tarafından geliştirilmiştir. Democracia en Red, Buenos Aires'de yerleşik, kar amacı gütmeyen bir organizasyondur. 21. yüzyılda demokratik sistemi geliştirmek için stratejiler üretmek amacıyla kurulan organizasyonun DemocracyOS dışında projeleri de bulunmaktadır.

DemocracyOS platformunda bir araya gelen hacker ve öğrenciler ortak bir soruya yanıt aramaktadırlar; İnternet çağında demokrasinin formu nedir, demokratik kurumlar nasıl olmalıdır ve nasıl çalıştırılmalıdır?(DemocracyOS, 2016) Pia Mancini 2014 yılında TED Global'de yaptığı konuşmada DemocracyOS hareketinin nasıl başladığını anlatırken "Bizler 21. yüzyıl vatandaşları olarak elimizden gelenin en iyisini, 19. yüzyılda tasarlanmış olan ve 15. yüzyıl bilgi teknolojilerine dayanan kurumlarla etkileşimde bulunabilmek için yapıyoruz"(Mancini, 2014) ifadelerini kullanmakta ve konuşmasının devamında geleneksel demokratik kurumlarında yönetim süreçlerine katılmanın yüksek maliyetine dikkat çekmekte ve belirli bir azınlığın çoğunluk hakkında karar verdiği siyasal sistem üzerine eleştiriler getirmektedir.

Günümüz demokrasilerinde insanlar belirli aralıklarla yapılan seçimler aracılığıyla nasıl yönetileceklerine karar vermektedirler ve politik sistemin şekillenmesinde söz sahibi olmaktadır. Dolayısıyla günümüz demokrasilerinde 200 yıl önce başvurulmuş demokrasi uygulamaları az bir değişikliklerle geçerliliğini sürdürmektedir. Bu noktada DemocracyOS platformunda bir araya gelen aktivistler 200 yıl önceki formuyla günümüz demokrasi araçlarının bireylerin karar alma mekanizmalarına etki etmede gerektiği ölçüde etkili olmadığını düşünmekte ve interneti, siber uzayı bireylerin karar alma mekanizmalarına maksimum düzeyde etki edebilmesinde ve temsil kurumunun işletilmesinde önemli bir araç olarak görmektedirler.

İnternet teknolojilerinde yaşanan gelişmeler neticesinde internet hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiş ve çevre ile etkileşimimizi, çalışma sistemimizi ve siyasi, sosyal, ekonomik birçok disiplini klasik yapısından oldukça farklı bir formda algılamamıza, değerlendirmemize sebep olmuştur. Siber uzayda meydana gelen gelişmeler yeni bir devlet ve toplum modelinin de önünü açmıştır.

DemocracyOS hareketini başlatan aktivistler bireylerin yönetim süreçlerine katılımında siber uzayın sunduğu önemli fırsatları değerlendirmek için açık kaynak, özgür ve özgün bir yazılım

⁴ISO/IEC tarafından siber uzay şöyle tanımlanmıştır; herhangi bir fiziksel forma sahip olmayan, teknolojik cihazlar ve teknolojik cihazlara bağlı olan ağlar yoluyla internet üzerinde insan, yazılım ve hizmetlerin etkileşiminden ortaya çıkan komplike çevredir.(ISO/IEC 27032 Guidelines for Cybersecurity (DRAFT), 2011) Siber uzay, kara, hava, deniz ve uzayın yanında beşinci katman olarak ifade edilmektedir.

⁵Github, DemocracyOS, <https://github.com/DemocracyOS/democracyos>

geliştirmeyi amaçlamaktadırlar. Bu yazılım aracılığıyla ülke meclislerinde, kongrelerinde sunulan her bir yasa tasarısı hakkında insanlar bilgilendirilecek, oluşturulan platformlarda tartışmalar ve oylamalar yapılacak, tüm bu çalışmalar neticesinde oluşturulan kamuoyu ile yasa tasarısının geleceğine yön verilebilecektir. DemocracyOS hareketi başlatıldığından kısa bir süre sonra katılımcı karar verme amacıyla en fazla kullanılan platformlardan biri olmuş ve 15 farklı dile çevrilmiştir.

Arap Baharı sonrasında yeni ve demokratik bir anayasa yapmaya çalışan Tunus'ta anayasanın nasıl olması gerektiğine ilişkin DemocracyOS platformunda yoğun tartışmalar yapıldı.(Mckenzie, 2015) Meksika federal hükümeti açık hükümet politikasını geliştirmek amacıyla DemocracyOS platformundan faydalandı.(Nesbitt, 2014) Platform üzerinde yasal düzenlemeler ve diğer konulara ilişkin tartışmalara ve oylamalara katılım yüz kişinin üzerine nadiren çıkmaktadır. 2.5 milyon seçmenin bulunduğu ve internet kullanım oranının(penetration rate) %70 gibi oldukça yüksek bir rakam olduğu Buenos Aires gibi bir başkent şehrinde bu rakam düşük olmakla birlikte hareket her geçen gün daha fazla sayıda aktivisti çekmekte ve yeni bireylere ulaşmaktadır.

Ağ Partisi(El Partido De La Red)

DemocracyOS aktivistleri tarafından 2013 Ağustos ayında El Partido de la Red(Ağ Partisi)⁶ kurulmuş ve iki ay gibi kısa bir süre sonra 2013 yılı Ekim ayında Arjantin'de seçimlere katılmıştır. Henüz iki aylık bir parti iken seçimlere giren Parti yaklaşık 22.000 oy almıştır. El Partido de la Red mecliste sandalye alamasa da önemli bir başarı kaydetmiştir. Siyasi parti mecliste sandalye kazandığı takdirde, parti temsilcileri mecliste sunulan herhangi bir yasa tasarısında vatandaşların DemocracyOS üzerinde vardıkları karara göre oy kullanacaktı. Pia Mancini'nin ifadesiyle 'sistemi delmek' amacıyla başlatılan bu girişim başarılı olamasa da hareketin geleceği ve savunduğu fikir açısından önemli bir başarı kaydetti.

DemocracyOS Çalışma Sistemi

DemocracyOS, açık kaynak kodlu olduğundan üreticiler tarafından yazılım içerisine backdoor yerleştirilip yerleştirilmediği incelenebilmekte, geniş bir kitle tarafından kullanıldığından yazılımsal hatalar yazılımcılar tarafından fark edilebilmekte ve bu doğrultuda yazılım geliştirilebilmektedir. DemocracyOS, ücretsiz ve açık kaynak yazılımlara verilen GNU(veya GPU – General Public License) Genel Kamu Lisansı'nın son sürümü olan GPLv3 lisansına sahiptir.

Görüşülmekte olan bir yasa tasarısında olması istenilen değişiklikler platform üzerinde paylaşılır. Görüşülmekte olan tasarı hakkında yeni bir teklif oluşturulur. İstenilen değişiklikler ana metin üzerinden platformda tartışılır ve argümanlar sunulur. Yasa tasarısı veya ihtiyaç duyulan düzenlemeler üzerine argümanlar sunulup tartışmalar sürerken belirlenen süreler içerisinde isteyen herkes tartışılan konular üzerine açılan başlıkları oylayabilir.

Loomio: Collaborative Decision-Making

Loomio, Yeni Zelanda merkezli, sosyal adaleti savunan aktivistler ve açık kaynak programcıları tarafından kurulan, bağımsız, internet üzerinde işbirliği halinde ortak karar alma aracıdır. Farklı fikirlerin kolayca bir araya geldiği internet teknolojilerini ortak karar verme adına önemli bir araç olarak gören hareket 2008-2012 küresel ekonomik krizi neticesinde sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri protesto etmek amacıyla kapitalizme, büyük şirketlere ve devletlere yönelik protestoların hızlı bir şekilde yayıldığı 'işgal hareketi'(occupy movement)(Calhoun, 2013:26-27) sırasında kapsayıcı grup kararları alabilmek için bir yöntem bulma ihtiyacından ortaya çıkmıştır. Dinamik bir organizasyon olan Loomio, Wall Street Olaylarında sosyal medyanın insanları bir araya getiren güçlü sesini fark etmiş ve platformu her insanın kolaylıkla kullanabileceği temel bir çevrimiçi araç olarak tasarlamıştır.

Yöneticiliğini Ben Knight'ın yaptığı Loomio ekibi içerisinde akademisyen, yazılım geliştirici,

⁶Partido De La Red, Erişim: <http://partidodelared.org/>

veri analizi, UNICEF temsilcisi, sosyal aktivistler ve teknoloji aktivistleri bulunmaktadır. Loomio'nun Danışma Konseyi'nde Açık Teknoloji Enstitüsü ve X-Lab kurucusu Sascha Meinrath, medya teorisyeni ve CNN spikeri Douglass Rushkoff, MIT Media Lab yöneticisi Joi Ito, sosyal yatırım fonu Root Capital'in başkan yardımcısı Katherina Borsecnik gibi isimler bulunmaktadır.

Loomio, Yeni Zelanda'da bir teknoloji girişimi olan ve iş dünyası, teknoloji ve sosyal değişim için fikir üreten, pozitif sosyal değişimler gerçekleştirmeye çalışan, sosyal girişimcilerin merkezi olmayan(decentralized) 'Enspiral' ağı tarafından desteklenmektedir. Loomio yazılımı GitHub⁷ üzerinde erişilebilir açık kaynak bir yazılımdır. Topluluk gelirleri internet üzerinde yapılan bağışlardan elde edilmektedir. 2014 yılında internet üzerinde yapılan çevrimiçi bağış kampanyasında \$100.000'in üzerinde gelir elde edilmiştir.(Finley, 2014)

Platform, doğru kararlar alabilmek için bütün seslerin duyulabilir olmasının öneminden hareketle dünyanın farklı bölgelerinde insanları ilgilendiren yerel ya da küresel bir problem hakkında farklı fikirleri çözüm için en uygun çözümleri bulmak amacıyla bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. İsteyen herkes diğer insanları bir probleme dikkat çekmek amacıyla bir araya getirmek için platform üzerinde müzakere başlatabilir. Müzakereler neticesinde müzakereyi başlatanlar diğer bireylerin sunulan problem ve çözüm önerilerine yaklaşımlarını görme fırsatı bulurlar. Katılımcılar sorunun çözümüne ilişkin farklı bir yol önerebilirler, farklı görüşler etrafından bir araya gelebilirler ya da sevmedikleri bir müzakereyi engelleyebilirler. Tartışmalar neticesinde çözüm önerisi oluşturulur ve belirlenen süre içerisinde katılımcılar kararları oylar. Kuruluşundan bu yana platform üzerinde 75.000'in üzerinde insan 25.000'den fazla karar almıştır.

Loomio'nun birlikte karar verme adına sunduğu araçlar Yeni Zelanda'da ve diğer ülkelerde çeşitli organizasyonlar tarafından kullanılmaktadır. Wellington Şehir Meclisi yeni alkol politikasına ilişkin halkın fikirlerini almak için Loomio'yu kullanmıştır.(Finley, 2014a) Özgür içerikli projelerin bir araya getirildiği Wikimedia Vakfı ve Brezilya, Hindistan ve Yunanistan'da bulunan partiler de Loomio platformunu kullanmıştır.(Meyer, 2014)

Hareketin kurucularından biri ve yöneticisi olan Ben Knight, Loomio'yu diğer insanlara ve organizasyonlara duyurmak amacıyla Kuzey Amerika ve Avrupa ülkelerine seyahat etmektedir.(Tashea, 2015)

Change.Org: The World's Platform for Change

'Dünyanın değişim platformu'(The world's platform for change) sloganını kullanan Change.org isimli hareket ABD merkezli dünyanın en büyük online imza platformudur. 2007 yılında kurulan Change.org, açlığın, küresel ısınmanın sonlandırılması gibi küresel problemlerin yanı sıra yerel, ulusal ve bölgesel sorunlara da odaklanmaktadır.(Veneziani, 2007) Dünyanın her neresinde olursa olsun her bireye görmek istediği değişimi gerçekleştirmek için güç vermeyi görevi olarak deklare eden hareket, insanlar arasında din, milliyet ve dünya görüşü ayrımı yapmaksızın herkese Change.org platformu üzerinde online kampanya başlatma fırsatı sunmaktadır.

Change.org Türkiye sayfasında yapılan popüler kampanyalar⁸; 'çocuklara yapılan şiddete ses çıkar!', 'ilkokulda Arapça dersine hayır', 'Can Dündar ve Erdem Gül'e özgürlük', 'Ege Üniversitesi'ne ya bir cami ya da her binaya mescit yapılınsın' gibi farklı dünya görüşünden insanlar tarafından çeşitli konularda düzenlenmiş kampanyalardır. Kampanyalar özel bir teşebbüsün ya da herhangi bir kamu kurumunun uygulamasına karşı başlatılmış olabilir veya yeni bir talep üzerine başlatılabilir. Change.org

⁷GitHub, Loomio, Erişim: <https://github.com/loomio/loomio>

⁸25.12.2015 tarihi itibarıyla 'çocuklara yapılan şiddete ses çıkar!' kampanyası 147.778, 'ilkokulda Arapça dersine hayır' kampanyası 48.369, 'Can Dündar ve Erdem Gül'e özgürlük' kampanyası 172.320, 'Ege Üniversitesi'ne ya bir cami ya da her binaya mescit yapılınsın' kampanyası 49.984 destekçiye ulaşmıştır.

platformu üzerinde her bir saat farklı bir kampanyanın başarıya ulaştığı, platformun kuruluşundan bu yana ise 196 ülkede 16.150 kampanyanın başarıya ulaştığı belirtilmektedir.(Change.org, 2016)

Change.org üzerinde isteyen herkes kampanya başlatabiliyor. Demokrasinin önemli bir bileşeni olan ifade özgürlüğü bağlamında isteyen herkesin kampanya başlatabiliyor olması önemli olmakla birlikte başlatılan kampanya Twitter ve Facebook gibi sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla yayılmakta ve insanlar platform üzerinde devam eden kampanyalara, kampanya destekçileri tarafından davet edilmektedir. Destekçi sayısının fazla olması karar alma süreçlerine etki oranını artırmaktadır.

Change.org, 196 ülkede 100 milyondan fazla kişi tarafından kullanılmıştır. İnternet kullanımının yeterince yaygınlaşmadığı az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler dikkate alındığında bu rakam önemli bir rakamdır. Change.org üzerinde kamuyu ilgilendiren her konuda kampanya düzenlenebilmektedir. İnsanlar sadece makro anlamda yasa yapma süreçlerine etki edebilmek için değil aynı zamanda mikro anlamda hizmet verdikleri özel sektör kuruluşlarının iş ve işlemlerine ilişkin de kampanya başlatabilmektedir. Demokrasi kültürünün gelişmesi adına oldukça önemli olan bu durum işverenler ve hükümetler ile bireyler arasında daha sıkı bir etkileşim sağlamaktadır.

Sivil toplum kuruluşları gibi 100 binden fazla kuruluş başlattıkları kampanyalarda mesafe almaya, destekçilerini artırmaya çalışmaktadır. Gazeteciler Change.org üzerinde yüzlerce kampanyaya ilişkin güçlü hikayeleri ve yeni kampanyaları kamuoyu ile paylaşmaktadır. Geline nokta itibariyle milyonlarca insan Change.org üzerinden karar alma süreçlerinde yerel, ulusal ve uluslararası boyutta değişim meydana getirmek için çalışmaktadır.

Change.org Çalışma Sistemi

Yukarıda da ifade edildiği üzere isteyen herkes herhangi bir ücret ödmeden topluluk ilke ve kurallarına uyarak Change.org üzerinde kampanya başlatabilmektedir. Kampanyayı başlatanlar ve destekçiler kampanyayı ulaşılabildikleri insanlarla paylaşmaktadır. Basın ve sosyal medya kampanyanın yayılmasında önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Böylece kampanya yeni kitlelere ulaşmaktadır. Kampanyanın ulaştığı destek karar vericiler üzerinde baskı unsuru olmakta ve kampanyanın başarıya ulaşmasına doğrudan etki etmektedir. Başarıya ulaşan kampanyalar platform üzerinde kampanyayı başlatanlarca deklare edilmektedir.

Açık Platform

Change.org açık platform çalışma sistemine sahiptir. Change.org üzerinde her kampanya kullanıcılar tarafından başlatılmaktadır ve isteyen tüm kullanıcılar kampanya başlatabilmektedir. Change.org internet sayfasında açık platform konsepti açıklanırken şu ifadeler kullanılmaktadır; *'Hiçbir insanın güçsüz olmadığına ve bir değişiklik meydana getirmenin günlük yaşamın bir parçası olabileceğine inanıyoruz. Change.org, geniş bir bakış açısına sahip, farklı görüşlere yer veren açık bir platformdur ve böylece dünyanın dört bir yanındaki insanlar önemsedikleri konularda harekete geçebilir.'*(Change.org, 2016)

Dünyanın farklı bölgelerinden kişi ve kuruluşların karar alma süreçlerine etki etme adına Change.org üzerinde başlattığı kampanyalara ilişkin Change.org yetkilileri, sitelerinde yaptıkları açıklamada güçlü tartışmaları destekleyecekleri ve nefret söylemi ve şiddete teşvik eden öğeler hariç içerikleri sansürlemeyecekleri taahhüdünü vermektedir. Topluluk kurallarının açıklandığı bölümde kullanıcılar tarafından başlatılan kampanyalarda kullanılan metin ve görüntüler, kullanıcı adları, yorumlar ve platformda paylaşılan herhangi bir içeriğin nefret ve şiddet söylemi, başka birine ait kimlik bilgilerini kullanma, özel hayatın gizliliğini ihlal etme, kışkırtıcı olma, çocuklara zarar verme, ticari amaçlı olma ve yasaları çiğneme anlamına gelmesi durumlarında bahse konu içeriğin kaldırılacağı ifade edilmiştir.

İş modeli

Bir sivil toplum girişimi olan Change.org B Lab isimli bağımsız bir sertifika kuruluşunun belirlediği standartlara uygun bir iş modeli geliştirmeye çalışmaktadır. Change.org, kar amacı gütmeyen ve sosyal ve çevresel performans, hesap verebilirlik ve şeffaflık konularında B Lab tarafından verilen sertifikaya sahip kar amaçlı B şirketleri(B Corps) olarak adlandırılan şirketlerin sahip olduğu sertifikaya sahiptir. Günümüz itibarıyla 42 ülkeden 120'nin üzerinde işletmeye 1400'ün üzerinde sertifikalandırılmış B şirketi vardır.

Kar amacı gütmeyen ve platform üzerinde düzenlenen kampanyalar ile tanıtımları yapılan sivil toplum kuruluşlarından gelir sağlayan Change.org üzerinde sponsorlu kampanyalar hâlihazırda devam etmektedir. Change.org faaliyete başladığından itibaren Richard Branson, Bill Gates, Reid Hoffman, Arianna Huffington, Ashton Kutcher & GuyOseary, Jeff Weiner, Evan Williams ve Omidyar Network gibi ünlü iş adamları mücadele odaklı yatırım olarak 50 milyon ABD Doları başış yapmışlardır.(Change.org, 2016)

Başarıya Ulaşan Kampanyalar

Uludağ Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği bölümü 2010 mezunları tarafından başlatılan ve GATA'nın muhatap alındığı 'Şeyda Öğretmen GATA'da tedaviye alınsın' isimli kampanyada Van'da öğretmenlik yaptığı okuldan evinde dönerken içinde olduğu aracın kaza yapması neticesinde birçok ameliyattan sonra tekerlekli sandalyede oturabilir duruma gelen, ilk iki aylık tedavisinden sonra pahalı tedavi masraflarını devletin karşılamadığı Şeyda Gökçe Bakan'ın GATA'da tedavi edilmesi amaçlanmaktadır.

Change.org üzerinde başlatılan 'Şeyda Öğretmen GATA'da tedaviye alınsın' kampanyası kısa bir süre içerisinde 183.704 destekçiye ulaşmıştır. Konu medyanın ilgisini çekmiş ve haberleştirilerek geniş kitlelere ulaştırılmıştır. Oluşan kamuoyu neticesinde Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı gibi siyasiler ve bürokratlar harekete geçmiştir. Genelkurmay 2. Başkanı Yaşar Güler'in talimatıyla aradıklarını söyleyen GATA yetkilileri Şeyda Gökçe Bakan'ın GATA'da tedavisine başlanacağını, Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı'nın talimatı ile aradığını söyleyen Bakanlık yetkilileri de Şeyda Gökçe Bakan'ın ve eşinin Ankara'ya tayininin yapılacağını Bakan'a iletmışlerdir.(Esra, 2015)

E-Demokrasi Üzerine Uluslararası Etkinlikler

Uluslararası E-Democracy Konferansı

Bilgi ve iletişim teknolojileri ulaştığı hız itibarıyla kurumsallaşmış siyasi ve toplumsal yapılardan çok daha hızlı bir değişim ivmesi kazanmıştır. Teknoloji, insanları diğer insanlarla ve nesnelerle geçmişe nazaran çok daha bağlı hale getirmiştir. Yaşamımızı ve nesneleri algılayışımızı, düşünme sistematiğimizi değiştirecek devrimsel bir gelişme olan Nesnelerin İnterneti(Internet of Things) konsepti önümüzdeki yıllarda hayata geçirildiğinde teknoloji günlük yaşantımızın her anına nüfuz edecek seviyeye ulaşacaktır. Tüm bu gelişmeler doğrultusunda yeni teknoloji paradigmalarının hakim olduğu yeni çağda insan haklarını koruma teması ile 'Yeni Teknoloji Paradigmaları Dünyasında İnsan Hakları' başlıklı 6. Uluslararası E-Democracy Konferansı 10-11 Aralık tarihlerinde Microsoft ve Google gibi şirketlerin sponsorluğunda Yunanistan'ın başkenti Atina'da gerçekleştirilmiştir. Demokrasinin günümüzdeki formuna kaynaklık eden Antik Yunan şehir devletlerinden demokrasiyi en iyi uygulayan ve en güçlü şehir devleti olan Atina'nın(Cartwright, 2015) konferans için seçilmiş olması sembolik olarak önemlidir.

6.'sı düzenlenen Uluslararası E-Democracy Konferansı, Bilgi Toplumu Bilimsel Konseyi(Scientific Council for the Information Society) tarafından Yunan Veri Koruma Dairesi(Hellenic Data Protection Authority) ve Yunanistan ve Avrupa üniversitelerinden akademisyenler ile birlikte düzenlenmektedir.

E-democracy konferansı akademisyenleri bir araya getirmesi ve uluslararası nitelik taşıması itibarıyla demokrasi kurumunun siber uzay üzerinden yeniden değerlendirilmesi noktasında önemli bir girişimdir. Konferansın konuları 21. yüzyılda hükümetlerin uygulamalarının demokratikleştirilmesi adına siber uzayı bireyler için temel hak ve özgürlükler açısından daha güvenli bir ortam haline getirme ve bireylerin yönetim süreçlerine katılım seviyesini artırma üzerinedir. Bir önceki konferansın başlığı 'Dijital Dünyada Güvenlik, Gizlilik ve Güven'dir. 6. Uluslararası E-Demokrasi Konferansı'nda beş farklı başlık altında dijital çağda bilgi teknolojileri üzerinde devletlerin politikaları ve kullanıcıların pratikleri üzerine farklı sayılarda konu başlıkları tartışılmıştır.

Demokrasi Konferansının e-demokrasi ve e-katılım başlığı altında, internet üzerinde siyasi, sosyal ve hukuki bir konu hakkında kamuoyu oluşturmak amacıyla kullanıcılar tarafından düzenlenen kampanyalar(e-campaigning, e-politics), internet üzerinde tartışılan kampanya süreçlerinde ve kara alma mekanizmalarına katılımda çevrimiçi oy kullanma(e- voting), internet üzerinde bilgi ve danışma platformları(information and consultation platforms), internet aracılığıyla demokratik uygulamaların geliştirilmesinde işbirliği halinde çalışma çevrelerinin oluşturulması(collaborative working environments for e-democracy) ve sosyal programlama(social computing) konuları ile e-demokrasi ilişkisi tartışılmıştır.

Devlet tarafından sunulan hizmetleri vatandaşlara hızlı, kesintisiz ve güvenli bir şekilde ulaştırabilmek amacıyla web tabanlı e-yönetim(e-government) sistemleri son yıllarda yaygınlık kazanmıştır. Katılım ve hizmet temelli e-yönetim(e-government) başlığı altında web tabanlı hizmet sunumunda açık ve büyük verinin kullanılması(open and big data for e- government), bulut bilişimin sunduğu fırsatların değerlendirilmesi(cloud computing for e-government), mobil devlet(mobile government) olarak ifade edilen cep telefonları, dizüstü bilgisayarlar ve diğer kişisel dijital ürünler ve wireless bağlantılı internet altyapısının devlet hizmetlerinin sunumunda kullanılması, e-yönetim sisteminin geliştirilmesi için araçlar ve modeller(tools and models for e-Government development) gibi konular tartışılmış ve Avrupa özelinde örnek yapılar incelenmiştir.

İnternet hizmetlerinin kullanılmasında üçüncü kişilerin(bu devlet, internet hizmetini sunan servis sağlayıcı veya herhangi bir üçüncü kişi, kurum, kuruluş olabilir) kullanıcı verilerini izlemesine engel olan şifreleme yazılımlarının terör örgütleri tarafından ve diğer suçlular tarafından güvenlik birimlerini atlatmak amacıyla kullanılmasını engellemek amacıyla gündeme gelen şifreleme teknolojilerinin kullanımının yasaklanmasına ilişkin tartışmalar özel hayatın gizliliği çerçevesinde devletlerin uygulamalarını demokratik açıdan tartışmaya açtı. 6. Uluslararası e-Democracy Konferansı'nda güvenlik, gizlilik ve güven başlığı altında, web tabanlı iş, yönetim ve sosyal ağ hizmetlerinde güvenlik, gizlilik ve güven(security, privacy and trust in e-business services, e-government services, online social network services), kimlik yönetimi, hırsızlığı ve güven yönetimi(identity management, identity theft and trust management), dijital haklar yönetimi(digital rights management), şifreleme teknolojileri(cryptographic technologies), çevrimiçi gizlilik yöntemleri ve uygulamaları(anonymisation methodologies and best practices), çevrimiçi izleme teknolojileri ve izlenemeyen sistemler(trackig technologies and do-not-track systems), güvenlik ve gizlilik denetimleri ve güvenlik ve veri koruma eğitimleri(security and privacy audit, risk and governance, security and data protection education) gibi konular tartışılmıştır.

Sosyal, yasal ve etik konular başlığında dijital bölünme(digital divide), internet bağımlılığı(internet addiction), veri koruma uygulamalarında şeffaflık ve hesap verebilirlik (transparency and accountability in data protection), dijital toplumlarda etik(ethics in digital societies), ifade özgürlüğü ve gizlilik(freedom of expression and privacy) gibi internet kaynaklı toplumsal ve kişisel problemler ve internet teknolojilerinin devletler ve diğer kullanıcılar tarafından temel demokratik değerlere uygun bir şekilde kullanılması konuları tartışılmıştır.

6. e-Demokrasi Konferansı tartışılan konular itibarıyla internet çağında demokrasinin temel değerlerinden olan gizlilik gibi hak ve özgürlüklere yönelik güvenlik gerekçesiyle devlet tarafından

yapılan ihlallerin ve diğer meydan okumaların tartışıldığı, internet teknolojileri kullanımı standartlarının demokratikleştirilmesi adına en iyi uygulamaların araştırıldığı ve bireylerin temsil kabiliyetlerinin artırılması amacıyla internetin katılım aracı olarak kullanılması gibi önemli ve özgün konuların tartışıldığı bir platform olarak dijital çağda demokrasinin çevrimiçi formunun standartlarının belirlenmesine katkıda bulunmuştur.

Uluslararası İnternet Bilimi Konferansı

İlki 2013 yılında Belçika'nın başkenti Brüksel'de düzenlenen Uluslararası İnternet Bilimi Konferansı'nın ikincisi 2015 yılının Mayıs ayında düzenlenmiştir. İnternet Bilimi Mükemmeliyet Ağı(Network of Excellence in Internet Science-EINS) girişimi olan konferans Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir. Konferans 21. yüzyıl bilgi toplumuna dönüşümde toplumlar, yönetim ve yenilik üzerine internetin yüksek düzeyli etkisine odaklanmaktadır.

İnternet Bilimi Mükemmeliyet Ağı interneti ve internet ile birlikte evrimleşen toplumu multidisipliner ve bütüncül bir yaklaşım geliştirerek anlamayı amaçlamaktadır. Ağ, Avrupa çapında ağ mühendisliği, hesaplama, karmaşıklık, ağ kurma, güvenlik, matematik, fizik, sosyoloji, oyun teorisi, ekonomi, siyaset bilimleri, uygarlık tarihi, hukuk ve diğer ilgili sosyal bilimlere odaklanan 30'un üzerinde araştırma kuruluşunu bir araya getirmiştir.

İnternet ve İnternet teknolojileri akademik dünya tarafından özgün bir inceleme alanı olarak bilimsel yöntemlerle yeterli düzeyde incelenmemiş ve ekonomik, sosyal ve siyasi hayatımızda derin izler bırakan internet teknolojileri multidisipliner bir yaklaşımla ele alınmamıştır. Uluslararası İnternet Bilimi Konferansı toplumsal dönüşümleri, yönetim parametrelerinde kaymaları ve yenilik taleplerinin mevcut durumunu ve gelecekte nasıl şekilleneceğini multidisipliner bir yaklaşımla anlama adına internet biliminin rolüne ve katkısına odaklanmaktadır. Konferans, herhangi bir teknolojik ve hümanistik perspektif altında sosyo-teknik bir sistem olarak interneti bilimsel yöntemlerle çalışırken tüm disiplinler arasında üretici ve açık bir diyalogu amaçlamaktadır.

Konferans programında internet ve toplum başlığı altında internet ve siyasi katılım(internet and political participation), nesnelerin interneti ve toplum(internet of things and society), dijital ehliyet ve katılım(digital competence and participation), sanal toplumlar ve davranış türleri(virtual communities and behavioral patterns), insan kaynaklı internet teknolojileri ve işbirliği platformu, sosyal araştırma, açık veri ve yeni arayüzler uygulamaları(people-driven internet technologies and applications, including collaborative platforms & social search, open data and new interfaces), çevrimiçi etkileşimler ve sosyal medya kaynaklı çevrimiçi ve çevrimdışı insan davranışı(offline and online human behaviour with emphasis on social media and online interactions) gibi konular çerçevesinde toplum üzerinde internetin oluşturduğu etki ve internet teknolojilerinin siyasi katılıma etkileri, internet üzerinde üretilen verinin analizi yapılarak açıklanmaya çalışılmıştır.

İnternet ve yönetim başlığı altında son zamanların en çok tartışılan konularından biri olan internet yönetimi(internet governance) ve evrimi, internet üzerinde hizmet veren ve her geçen gün hızlı bir şekilde büyüyen pazarların ve internetin kendi içerisinde oluşturduğu ekonomi ve yeni iş modelleri(internet economics and new business models), internet kullanımında sosyal bilimler ve etik değerler(social sciences and ethics for internet use), e- demokrasi ve e-katılım(e-democracy and e-participation), internet yönetimi ve internet yönetiminde benimsenecek yasal ilkeler(internet governance and legal policies) ve sürdürülebilirlik için internetin sunduğu çözümler konferans gündemine getirilmiştir.

Konferansın son bölümünde internet ve yenilik(internet and innovation) konusu tartışılmış ve internetin oluşturduğu ekonomi yenilik(innovation) kavramı üzerinden pazar analizleri, fikri mülkiyet başlıkları altında tartışılmıştır.

İnterneti multidisipliner bir yaklaşımla bilimsel yöntemlerle inceleyen platform internet

üzerinde üretilen, işlenen verinin siyasi sonuçları üzerine değerlendirmelerde bulunma noktasında özgün bir girişimdir. Bu girişim neticesinde internetin demokratik bir araç olarak bireylerin yönetim süreçlerine katılımında ne kadar etkili bir araç olacağı daha iyi anlaşılabilecektir.

Uluslararası E-Demokrasi ve Açık Devlet Konferansı(CeDEM)

Avusturya’da bulunan Danube University Krems e-Yönetim Merkezi 2007 yılından bu yana e-demokrasi ve kamu yönetimi üzerine konferanslar düzenlemektedir. e-Demokrasi konferansları 2007 yılında başlatılmıştır. Uluslararası e-Demokrasi ve Açık Devlet konferansları ilk olarak 2011 yılında başlatılmış ve 2 yıl aralıklarla düzenlenmektedir.(CeDEM, 2016) Konferans e-demokrasi, e-katılım ve açık devlet konuları ile ilgili ve araştırmalar yapan akademisyenleri, siyasileri, bürokratları ve iş dünyası temsilcilerini bir araya getirmektedir.

CeDEM içerisinde bulunduğumuz dijital çağda ağ tabanlı toplumlarda demokrasinin ve yönetimin yeni formu üzerine tartışılmakta olan konular hakkında farklı fikirleri bir araya getirmektedir. Dijital çağda toplumsal yapı ve yönetim olgusunun yaşadığı hızlı değişimi anlamak amacıyla internet teknolojilerinin getirdiği yenilikler(innovations), fikirler ve geleneksel kurumlara karşı meydan okumalar platform üzerinde tartışmaya açılmaktadır.

CeDEM etkinliklerine ilişkin ve e-demokrasi ve açık devlet üzerine yayınların bir araya getirildiği e-Demokrasi ve Açık Hükümet e-Dergi’si(JeDEM) de e-demokrasi, e-katılım, e-yönetim konseptlerinin daha iyi anlaşılması, geliştirilmesi ve araştırmacılar ve uygulayıcıların faydalanabilmesi için farklı disiplinlerden yayınları bir araya getirmektedir. JeDEM genel konseptinden ayrılmadan çok geniş bir perspektiften, multidisipliner bir yaklaşımla çalışmalarını sürdürmektedir. E-oylama(e-voting), e-siyaset(e-politics), e- toplum(e-society), iş teknolojileri(business IT), bilgisayar oyunları ve simülasyon uygulamaları, siber psikoloji(cyberpsychology), kullanılabilirlik(usability), decision sciences (karar verme bilimleri), pazarlama(marketing), ekonomi, psikoloji, sosyoloji, medya çalışmaları(media studies), iletişim çalışmaları, siyaset bilimi, felsefe, hukuk, siyaset, yasal düzenlemeler, etik konularında internet teknolojileri merkezli çalışmaları teşvik etmektedir.(JeDEM, 2016)

CeDEM platformu doktora öğrencileri için Danube University Krems Politik İletişim Platformu ve Uluslararası ve Üniversiteler arası Ağ Politikası Topluluğu ile işbirliği içerisinde PhD kolokyum’u(PhD Colloquium) girişimini başlatmıştır. Bu platform aracılığıyla e-demokrasi, e-politika, e-katılım, e-oylama gibi alanlarda doktora öğrencilerini teşvik etmek, ilgili yayınlarını platform üzerinde bir araya getirmek ve diğer doktora öğrencileri ile tanışmalarını ve birlikte çalışmalarını sağlamayı teşvik etmek amaçlanmaktadır. Bununla birlikte CeDEM 2014 yılından bu yana platform üzerinde bir araya gelen ve platform ilgi alanlarında yayın yapan yazarların çalışmalarını değerlendirmekte ve CeDEM yayın yöneticileri tarafından en iyi seçilen yayına ‘CeDEM En İyi Yayın Ödülü’(CeDEM Best Paper Award) verilmektedir.

Uluslararası e-Demokrasi ve Açık Devlet Konferansı’nda e-demokrasi ve e-katılım bölümünde bireylerin sosyal medya üzerinde fikirlerini siber uzayın doğasından ötürü reel dünyadan daha cesur ve daha açık bir şekilde dile getirebilmesi neticesinde kamuoyu oluşturabilmesinden hareketle e-demokrasi ve e-katılım konseptlerinin hayata geçirilmesinde sosyal medyanın fonksiyonuna odaklanılmaktadır. E-Demokrasi savunucuları temsili demokrasinin günümüzde bireylerin yönetim süreçlerine dâhil edilmesinde yeterli olmadığını savunmakta ve internet teknolojilerini Antik Yunan şehir devletlerinde uygulanan formuyla doğrudan demokrasi uygulamalarını hayata geçirmede bir araç olarak görmektedirler. Bu bölümde e-demokrasi uygulamaları hakkında en son trendleri takip etmek, geleneksel ve sanal toplumlar için e-yönetim gibi yeni yönetim modellerini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Geleneksel yönetim modellerine ve demokrasi uygulamalarına ağ temelli meydan okumalara odaklanılarak gelişmeler teorik bir çerçeveye oturtulmaya çalışılmaktadır.

Sosyal Medya, Kamu Yönetimi ve Vatandaş Katılımı bölümünde kamu yönetiminde sosyal

ağların etkisine odaklanılmakta ve bireylerin sosyal medya uygulamalarını kullanma tarzları ve sosyal medya kullanım tarzlarının yönetim süreçlerine katılım açısından çıktıları incelenmektedir. Katılım ve e-demokrasi aracı olarak sosyal medya incelenirken aynı zamanda kamu yönetimi açısından risklerin de incelendiği bölümde sosyal medyanın anlaşmazlıkları artırıcı etkisi ve bu yönüyle kutuplaşmaları derinleştirilmesi gibi riskler inceleme alanına dahil edilerek geniş bir perspektiften konuya yaklaşılmaktadır.

Açık İşbirlikçi Devlet(Open Collaborative Government), Açık Yenilik(Open Innovation), Şeffaflık(Transparency), Açık Veri(Open Data), Açık Erişim(Open Access), e- Oylama(e-Voting) bölümlerinde internet üzerinde işlenen verinin erişilebilir, açık olmasının ve kullanıcıların erişim imkânlarının herhangi bir şekilde kısıtlanmamasının önemi ve veri analizleri üzerinden vatandaşların katılımının geliştirilmesinde sivil toplum ile kamu ve özel sektör işbirliği modelleri tartışılmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin politik, organizasyonel ve kültürel etkileri açık veri, şeffaflık, açık erişim ve yenilik konseptleri açısından incelenerek demokratik yönetim süreçlerinde etkinliğin artırılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla verinin infografik ve istatistik formunda sanallaştırılmasının önemi platform aracılığıyla teorik bir çerçeve çizilerek örnek olaylar aracılığıyla paylaşılmaktadır.

Aşağıdan yukarıya, halk merkezli sosyal hareketlerde sosyal medyanın ve genel anlamda bilgi teknolojilerinin etkisi üzerinde de duran platform e-demokrasi ve açık devlet konseptleri altında bilgi teknolojilerinin sosyal ve siyasi hayatımıza etkilerini oldukça geniş bir düzlemde incelemekte, bu amaçla akademik dünyayı, yayınları teşvik etmekte ve alan çalışmaları için uygun bir zemin oluşturmak amacıyla kayda değer girişimlerde bulunmaktadır.

Uluslararası E-Demokrasi ve E-yönetim Konferansı

İlk olarak 2014 yılında düzenlenen Uluslararası e-Demokrasi ve e-yönetim Konferansı(3rd International Conference on eDemocracy & eGovernment-ICEDEG 2016)'nın üçüncüsü 30 Mart – 1 Nisan tarihleri arasında Ekvador'un başkenti Quito'da düzenlenecektir. İsviçre'de bulunan Fribourg Üniversitesi(The University of Fribourg) e- demokrasi ve e-yönetim konferanslarını farklı Latin Amerika ve Avrupa üniversiteleri ve resmi temsilciler ile işbirliği içerisinde organize etmektedir.

Devlet ve geleneksel yönetim olgusuna yönelik özellikle internet teknolojileri kaynaklı meydan okumaların ele alındığı platformun ana amacı e-demokrasi yoluyla demokratik süreçlerin desteklenmesi ve internet üzerinde üretilen verinin değişiminin desteklenmesidir. Organizasyon komitesinin platform için belirlediği üç amaç; e-demokrasi ve e-yönetim alanında bilgi üretmek ve paylaşmak, e-demokrasi ve e-yönetim konularında uluslararası bir referans olmak, e-demokrasi ve e-yönetim konseptlerinin geliştirilmesi için özel sektör, kamu ve üniversitelerin birlikte çalışacağı bir platform olmaktır.(eDem & eGov, 2016)

E-yönetim kapsamında internet temelli yönetim mekanizmalarının geliştirilmesi amacıyla e-yönetim için büyük veri, bulut bilişim, bulut bilişim hizmetleri, güvenlik, gizlilik, etik, açık kaynak çözümleri, e-yönetim mimarisi, e-hizmetler, e-yerleşim, coğrafi bilgi sistemleri(Geographical Information Systems-GIS), bilgi teknolojileri ve çevrenin korunması ilişkisine atıf yapan 'green government'(United Nations, 2009) konsepti, mobil devlet(mobile government), mobil kamu hizmetleri, web içeriklerinin yazılımlar tarafından anlaşılabilirdiği, indekslenemediği ve ilgili verilerin birleştirilerek kullanıcı ile paylaşıldığı internet teknolojisi anlamsal ağ(semantic web)(Hassanzadeh, 2011) ve anlamsal ağ teknolojilerinde kullanılan web ontoloji dili(semantic web and ontologies)(Horrocks, 2010) konuları platformun ana gündemlerini oluşturmaktadır.

ICEDEG 2016'da e-demokrasi, e-katılım, e-toplum ve e-yönetim konularının yanı sıra e-sağlık konusunun da konferans programına dahil edilmiş olması önemlidir. E-sağlık, sağlık hizmetleri gibi oldukça kritik bir kamu hizmetinin ağ tabanlı verilmeye başlanarak sağlık hizmetlerinde etkinliği artırmayı amaçlayan ve son zamanlarda sıkça dile getirilen bir konudur. Bununla birlikte işbirliği halinde

öğrenme, veri ve fikir madenciliği, akıllı şehirler ve web temelli öğrenme toplulukları ve platformları, toplumsal hafıza(public memory), insan kaynakları, bilgi, performans, kamu sektörü yenilik yönetimi gibi farklı konseptler platform üzerinde tartışılacaktır.(eDem & eGov, 2016) Açık erişim ilkesince konferans verileri ve platformda sunulan yayınlar internet üzerinde paylaşımına açılacaktır.

18. Uluslararası E-Demokrasi, E-yönetim ve E-Toplum Konferansı

2016 yılında düzenlenecek Uluslararası e-Demokrasi, e-Yönetim, e-Toplum Konferansı(18th International Conference on e-Democracy, e-Government and e-Society- ICDGS 2016) Londra’da gerçekleştirilecektir.

ICDGS platformu e-demokrasi, e-yönetim ve e-toplum konseptlerinin tüm yönleri hakkında önde gelen akademisyen ve araştırmacıları, konu üzerinde araştırma sonuçlarını ve deneyimlerini paylaşmaları amacıyla bir araya getirmektedir. Platform multidisipliner bir yaklaşımla araştırmacılar, uygulayıcılar ve eğitimciler için alan üzerine son yenilikleri, trendleri, kaygıları, pratik zorlukları ve benimsenen çözümleri sunmayı ve tartışmayı amaçlamaktadır. e-Demokrasi, e-yönetim ve e-toplum bilimsel yöntemler aracılığıyla tüm yönleriyle kavramsal, yapıcı, ampirik, deneysel ve teorik olarak incelenmektedir. Konferansta sunulan çalışmalar Uluslararası Bilim İndeksi’nde(International Science Index) özetlenecek ve indekslenecek, Google Akademik(Google Scholar) ve Scopus and Thomson Reuters’da sunulacaktır.

Sonuç

Küreselleşme ve İnternet teknolojilerinde yaşanan gelişmeler neticesinde geleneksel devlet ve toplum dönüşüm geçirmekte ve yeni devlet ve toplum modelleri geliştirilmektedir. Bu dönüşüm sürecinde demokrasi de geleneksel anlamının dışında yeni bir form kazanmaktadır. Temsili demokrasilerde bireylerin istedikleri forma en yakın ve en ideal olduğunu düşündükleri değişimleri gerçekleştirmeleri için belirli aralıklarla yapılan seçimlerde oy kullanması yeterli olmamakta ve maliyeti yüksek bir sürece dahil olmaları gerekmektedir. Bir siyasi partiye üye olmaları, üye oldukları siyasi partiden aday gösterilmeleri ve belirli aralıklarla yapılan seçimlerde seçilmiş olmaları gerekmektedir. Bu yüksek maliyeti düşürmek için internet teknolojileri önemli fırsatlar sunmaktadır.

21. yüzyılda bireyler sosyal ağlar üzerinde bir araya gelmekte, taleplerini bu ağlar aracılığıyla dile getirmekte, kendi gündemlerini belirlemekte ve bu platformlar üzerinde yasa tasarılarını müzakere etmektedirler. Y kuşağı olarak isimlendirilen, interneti ve sosyal ağları aktif kullanan kuşak bu süreci domine etmektedir. Bireylere sorunlarını çözmek amacıyla kamuoyu oluşturmak için internet teknolojilerinin sunduğu bu güç yeni, ağ tabanlı yönetim modellerini, siyasal sistemleri gündeme getirmiştir. Merkeziyetçi anlayışın terk edildiği, daha dağınık, hiyerarşinin esnetildiği yatay bir forma sahip olan bu modeller geleneksel kurumlara yönelik önemli bir meydan okuma teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

- Adam, K. (2011), ‘Occupy Wall Street Protests Go Global’, TheAtlantic, Erişim:https://www.washingtonpost.com/world/europe/occupy-wall-street-protests-go-global/2011/10/15/gIQAp7kimL_story.html
- B Corps, (2016), What are B Corps, Erişim: <http://www.bcorporation.net/what-are-b-corps>
- Babaoğlu, A. R. (2013), ‘Gezi Parkı Süreci Twitter Analiz Raporu: 29Mayıs–3Haziran #direngeziparkı, #occupygezi, #direnAnkaraEtiketleriAnalizi, Erişim: <https://www.slideshare.net/alibabaoğlu/gezi-parkı-olaylar-twitter-analizi-22945244>
- Banko, M., & Babaoğlu, A. R. (2013). *Gezi Parkı sürecine dijital vatandaş'ın etkisi*, 20-21, Erişim: <http://geziparkıkitabı.com/ekitap/GeziParkıKitabı.pdf>

- Bozkurt, A. (2013), 'Sosyal Medyanın "Gezi"deki Rolü', *Büyük Veri – Taksim Gezi Parkı Eylemlerindeki Sosyal Medya, Bilişim Dergisi, Türkiye Bilişim Derneği*, 41(156), 51-53.
- Calhoun, C. (2013). Occupy wall street in perspective. *British Journal of Sociology*, 64(1),
- Caren, N., & Gaby, S. (2011). Occupy online: Facebook and the spread of Occupy Wall Street. *Available at SSRN 1943168*.
- Cartwright, M. (2015). Athenian democracy. *Ancient History Encyclopedia* [http://www.ancient.eu/Athenian Democracy](http://www.ancient.eu/Athenian%20Democracy). Accessed, 12-18.
- CeDEM16, (2016), Conference for E-Democracy and Open Government Cedem 2016 Call For Papers, Erişim: https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/isa_field_path/cfp_2016_long.pdf
- Change.org, (2016), Impact Erişim: <https://www.change.org/impact>
- Choudhary, A., Hendrix, W., Lee, K., Palsetia, D., & Liao, W. K. (2012). Social media evolution of the Egyptian revolution. *Communications of the ACM*, 55(5), 75.
- DemocracyOS, (2016), How It All Began?, Erişim: <http://democracyos.org/>
- eDem & eGov, (2016), ICEDEG 2016, Call For Papers, Erişim: <https://edem-egov.org/ICEDEG-2016/call-papers>
- eDem & eGov, (2016), Organisation, Erişim: <https://edem-egov.org/organisation>
- Eversley, M. (2011). Occupy Wall Street shows diversity in age, politics. *USA Today*.
- G.L. (2011), #Occupytheweb: Social Media and the Wall Street Protests, *The Economist*, Oct 11th 2011, Erişim: <http://www.economist.com/blogs/democracyinamerica/2011/10/social-media-and-wall-street-protests>
- Hasan, T. (2008), Demokrasi Türleri ve Müzakereci Demokrasi Kavramı. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(1-2), 1113-1114.
- Hassanzadeh, O. (2011), Introduction to Semantic Web Technologies & LinkedData, University of Toronto, Erişim: <http://www.cs.toronto.edu/~oktie/slides/web-of-data-intro.pdf>
- Horrocks, I. (2010), Ontologies and the Semantic Web, Oxford University Computing Laboratory, Erişim: <http://www.cs.ox.ac.uk/ian.horrocks/Seminars/download/China-201004.pdf>
- Huang, C. (2011). Facebook and Twitter key to Arab Spring uprisings: report. In *The National* (Vol. 6, pp. 2-3).
- ICDGS, (2016), 18th International Conference on - Democracy, e-Government and - Society, Erişim: <https://www.waset.org/conference/2016/10/london/ICDG>
- JeDEM, (2016). eJournal of eDemocracy and Open Government, Erişim: <http://www.jedem.org/index.php/jedem>
- Karatzogianni, A. (2013). 11 A cyberconflict analysis of the 2011 Arab Spring. *Digital world: Connectivity, creativity and rights*, Routledge, 9, 166.
- Kassim, S. (2012), Twitter revolution: How the Arab Spring was helped by social media. *Retrieved*, Erişim: <http://mic.com/articles/10642/twitter-revolution-how-the-arab-spring-was-helped-by-social-media#.mif0h0IBB>
- Knell, Y. (2012), Egypt's Revolution: 18 Days in Tahrir Square, *BBC News*, Erişim: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-16716089>

- Koçak, M. (2006), Seçim Sistemleri ve Demokrasi Karşılaştırmalı Analiz: İHAM ve AB Ölçütleri. *Anayasa Yargısı*, 23, 115
- Konda. (2014). Gezi Raporu. Toplumun ‘Gezi Parkı Olayları’ Algısı; Gezi Parkındakiler Kimlerdi?, 20, Erişim: http://www.konda.com.tr/tr/raporlar/KONDA_GeziRaporu2014.pdf
- Kömürcüler, G. (2013). Tweet Matters Between Taksim – Tahrir Squares, *Hürriyet Daily News*, Erişim: <http://www.hurriyetaidailynews.com/tweet-matters-between-taksim-tahrir-squares.aspx?pageID=238&nID=48371&NewsCatID=344>
- Macale, S. (2011), Over 100K Different Hashtags Used to Discuss Occupy Wall Street on Twitter, *The Next Web*, 21 Oct, 2011, Erişim: <http://thenextweb.com/twitter/2011/10/21/over-100k-different-hashtags-have-been-used-to-discuss-occupy-wall-street/#gref>
- Mahrer, H., & Krimmer, R. (2005). Towards the enhancement of e-democracy: identifying the notion of the ‘middleman paradox’. *Information systems journal*, 15(1), 27-42.
- Mancini, P. (2014), ‘How to Upgrade Democracy for the Internet Era’, TEDGlobal 2014, Erişim: http://www.ted.com/talks/pia_mancini_how_to_upgrade_democracy_for_the_internet_era/transcript?language=en#t-50846
- Mckenzie, J. (2015), DemocracyOS To Launch, Online Platform in March, Tech President, Erişim: <http://techpresident.com/news/25435/democracyos-launch-easy-online-platform-march>
- Meyer, D. (2014), Meet Loomio, The Small-Scale Decision-Making Platform with The Biggest Ambitions, GIGAOM, Erişim: <https://gigaom.com/2014/03/13/meet-loomio-the-small-scale-decision-making-platform-with-the-biggest-ambitions/>
- Nesbitt, S. (2014), DemocracyOS Promotes Civic Engagement on Both Sides, Erişim: <https://opensource.com/government/14/8/democracyos-promotes-civic-engagement-both-sides>
- Patton, M. J. (2013). Generation Y in Gezi Park. *Middle East Research and Information Project*, 43, 31
- Pearcy, M. (2016) What is Representative Democracy? – Definition, Examples, Pros & Cons, Erişim: <https://study.com/academy/lesson/what-is-representative-democracy-definition-examples-pros-cons.html>
- Pierre, J. (2009). New Governance, New Democracy?. The QOG Institute Quality of Government, University of Gothenburg, QoG Working Paper Series, 4.
- Reilly, P. (2012). Understanding and Teaching Generation Y. In *English teaching forum* (Vol. 50, No. 1, pp. 2). US Department of State. Bureau of Educational and Cultural Affairs, Office of English Language Programs, SA-5, 2200 C Street NW 4th Floor, Washington, DC 20037.
- Scaturro, M. (2014), Designing an Operating System for Democracy, *The Atlantic*, Erişim: <https://www.theatlantic.com/international/archive/2014/07/designing-an-operating-system-for-democracy/374526/>
- Schneider, N. (2011). From occupy Wall Street to occupy everywhere. *The Nation*, 31(10), 2011.
- SMAPP Data Report, (2015), A Break out Role for Twitter? The Role of Social Media in the Turkish Protests’, Social Media and Political Participation Lab, New York University, Erişim: <http://www.nytimes.com/2013/06/01/world/europe/police-attack-protesters-in-istanbul-taksim-square.html?hp&r=2&>
- Starbird, K., & Palen, L. (2010). *Pass it on?: Retweeting in mass emergency*, Seattle, Washington, DC: International Community on Information Systems for Crisis Response and Management. 2-5.
- Starbird, K., & Palen, L. (2012). (How) will the revolution be retweeted?: information diffusion and the

-
- 2011 Egyptian uprising. In *Proceedings of the acm 2012 conference on computer supported cooperative work*, 7.
- Statista, (2015), Number of Monthly Active Facebook Users Worldwide as of 3rd Quarter 2015(in millions), Erişim: <http://www.statista.com/statistics/264810/number-of-monthly-active-facebook-users-worldwide/>
- Storck, M. (2011). The role of social media in political mobilisation: a case study of the January 2011 Egyptian uprising. *University of St Andrews, Scotland*, 12-14.
- Tashea, J. (2015), Canan App Help Movements Growby Scaling Higher Level Grassroots Engagement?, Mobilisation Lab, Erişim: <http://www.mobilisationlab.org/can-an-app-help-movements-grow-by-scaling-higher-level-grassroots-engagement/#.Voy20Vkas68>
- United Nations Public Administration Network, (2009), What is Green e-Government, Erişim:<http://www.unpan.org/PublicAdministrationNews/tabid/651/mctl/ArticleView/ModuleID/1555/articleId/20329/default.aspx>
- United Nations. Dept. of Economic and Social Affairs. (2011). *The global social crisis: Report on the world social situation 2011*. United Nations Publications. 5-6
- Ülkar, E. (2015), ‘Ve Şeyda Öğretmene Çifte Müjde’, Hürriyet, Erişim: <http://www.hurriyet.com.tr/egitim/ve-seyda-ogretmene-cifte-mujde-29644096>
- Veneziani, V. (2007), Social Networking For Change(.org), Tech Crunch, Erişim: <http://techcrunch.com/2007/02/07/social-networking-for-change/>
- We Are Social, (2015), Digital, Social&Mobile World wide in 2015: We Are Social’s Compendium of Global Digital Statistics, Special Reports, Erişim: <http://wearesocial.com/uk/special-reports/digital-social-mobile-worldwide-2015>